

Solpaneler och kulturvärden

Byggnad och område som omfattas av detaljplan
och PBL 8 kap13§.

Erfarenheter från Gävle kommun

Lena Boox, kommunantikvarie

Plan och byggavdelningen

Livsmiljö Gävle

Lagrum som är väsentliga

PBL 8 kap 13§ Förbud mot förvanskning

13 § En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas.

Första stycket ska tillämpas också på

1. anläggningar som är bygglovspliktiga enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 16 kap. 7 §,
2. tomter i de avseenden som omfattas av skyddsbestämmelser i en detaljplan eller i områdesbestämmelser,
3. allmänna platser, och
4. bebyggelseområden.

PBL 8 kap 17§ Varsamhet

17 § Ändring av en byggnad och flyttning av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.

PBL 9 kap 2 § 3c Lovplikt-den generella

2 § Det krävs bygglov för

1. nybyggnad,
2. tillbyggnad, och

3. annan ändring av en byggnad än tillbyggnad, om ändringen innebär att

a) byggnaden helt eller delvis tas i anspråk eller inreds för ett väsentligen annat ändamål än det som byggnaden senast har använts för eller enligt senast beviljade bygglov har anpassats till utan att den avsedda användningen kommit till stånd,

b) det i byggnaden inreds någon ytterligare bostad eller någon ytterligare lokal för handel, hantverk eller industri, eller

c) byggnaden byter färg, fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial eller byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas på annat sätt. (Gäller enbart inom detaljplan)

PBL 9 kap 3c Undantag Lovplikt och när undantaget inte gäller

3 c § Trots 2 § första stycket 3 c krävs det inte bygglov för att på en byggnad montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form även om byggnadens yttre utseende påverkas avsevärt.

Första stycket gäller inte om

- 1. kommunen enligt 8 § första stycket 9 har bestämt att åtgärden kräver bygglov,**
- 2. åtgärden vidtas på en byggnad eller inom ett bebyggelseområde som avses i 8 kap. 13 §, eller**
3. åtgärden vidtas inom eller i anslutning till sådana områden som avses i 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken.

Därför betalar Robert noll kronor i elräkning

Allt fler hushåll investerar i solceller för att minska behovet av att köpa dyr el.

Gävle tillhör de kommuner där ökningen varit som störst medan Sandviken ligger kvar i botten i länet när det gäller solel.

Arbetsbladet 16 april 2024

Tidskrävande att få bygglov för solceller:
"Konstigt när man vill göra någonting bra"

Arbetsbladet 10 juli 2022

Starka påtryckningar, okunskap och få alternativ på marknaden

- Omställning till grön el
- Politiskt starkt önskemål
- Möjlighet till bidrag
- Bristande kunskap hos allmänhet och installatörer kring lovplikt
- Bristande kunskap om vad som prövas i ett bygglov
- Bristande kunskap hos allmänhet och installatörer kring räddningstjänstens aspekter
- Ensidigt utbud på marknaden- svarta paneler

Solcellsanläggningar- komplext

- Förvanskning och varsamhet PBL 8 kap13 § samt 8 kap 17§
- Lovplikt ?

Från Boverkets hemsida

Bygglovsbefrielsen för solfångare och solcellspaneler gäller inte på byggnader eller inom bebyggelseområden som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. **Det innebär dock inte att sådana solenergianläggningar som monteras på byggnader eller inom bebyggelseområden som är särskilt värdefulla alltid är bygglovspliktiga.** En bedömning måste göras i varje enskilt fall om solenergianläggningen avsevärt påverkar byggnadens yttre utseende och därför kräver bygglov.

Vad göra ? Granska överprövade domslut !

	Kommun	Beslut i Ej pt MÖD	Domslut	Prövn lovpl	Utökad l	Tidsbegr	Klarlagt att inget s	Skydd DP/OI Rik	Värdefull	Värde	
1039-22	Halmstad	Avslag		Återförvisat	Lov krävs			Nej	Ja	Ja	Nej
10501-19	Lund	Avslag	MÖD	Avslag MÖD				Ja BL	Ja	Ja	Ja
1199-99	Uppsala	Avslag	ej pt MÖD	Avslag MMI	Lov krävs	Nej		Ja	Ja	Ja	Ja
1207-19	Borlänge	Avslag	MÖD	Återförvisat	TILLSYN			Ja			
12879-22 P 4195-22	Örebro	Avslag	ej pt MÖD	Avslag MDC	Lov krävs			Ja BL	?	Ja	Ja
13-19	Uppsala	Avslag		Avslag MMD							
1875-22	Kungälv	Avslag		Avslag MMD					Ja	Ja	Ja
1207-19	Lidköping	Avslag		Avslag MMD				Ja OB	Ja	Ja	Ja
12237-15	Malmö	Avslag		Avslag MMD				Nej	Ja	Ja	Ja
12270-20	Öckerö	Avslag		Avslag MMD				Nej	Nej	Ja	Nej
12286-12	Umeå	Avslag		Avslag MMD				Nej	Ja	Ja	Nej
12415-21	Kalmar	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs	Nej		Ja OB	Ja	Ja	Ja
13249	Mölndal	Avslag		Avslag MMD							
13451-19	Danderyd	Beviljat		Beviljat MMD					Nej	Nej	Nej
13714-20	Strängnäs	Beviljat		Avslag MMD				ja miljöhänsyn	Ja	ja	ja
14231-22	Landskrona	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs	Ja		Ja OB	Ja	Ja	Ja
1428-20 P 8071-19	Örebro	Avslag	ej pt MÖD	Avslag MDC	Lov krävs			Nej	?	Ja	Ja
14613-20	Kungälv	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs			Ja	Ja	Ja	Ja
14677-22	Tjörn	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs			Nej	?	Ja	Ja
14742-20	Smögen	Avslag		Avslag MMD		Ja		Nej	Ja	Ja	Ja
15118-22	Malmö	Beviljat		Beviljat MMD				Ja	Ja	ja	Ja
1544-23	Göteborg	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs			Ja			
156919 P 2410-18	Örebro	Avslag	ej pt MÖD	Avslag MMI	Lov krävs, ob	Ja		Nej	Nej	Ja	Ja
15856-19	Helsingborg	Avslag		Avslag MMD				Ja BL	Ja	Ja	Ja
15454-22	Stochohm	Bevilja		Bevilja MMD				Nej	Nej	?	Ja
15540-20	Örebro	Avslag		Avslag MMD				Nej	?	Ja	Ja
15581-22	Falun	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs			Ja	Ja	Ja	Ja
15799-19	Järfälla	Beviljat		Beviljat MMD				Nej	?	Ja	
15250-20	Borlänge	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs				Ja		Ja
16046-22	Leksand	Avslag		Avslag MMD						Ja	Ja
16105-21	Avesta	Avslag		Avslag MMI	Lov krävs	ja		Ja	Ja	Ja	Ja

1. Solceller på byggnader som har kulturvärden som motsvarar PBL 8:13, dvs särskilt värdefulla.

2. Solceller på byggnader som saknar värden men där området har kulturvärden som motsvarar PBL 8:13, dvs särskilt värdefulla.

I dagsläget dryga 33 st

Ett antal punkter har studerats:

Vilken kommun

Vad beslutade kommunen

Har det prövats i MÖD

Vad sa sista domslut

Har lovplikten prövats

Har aspekten tidsbegränsat lov prövats

Fanns utökad lovplikt i dp/ob

Har skydd i dp/ob krävts

Fanns skydd i dp/ob

Var det ett riksintresse

Var det en värdefull miljö

Var det en värdefull byggnad

Var byggnaden och åtgärden synlig i stadsrummet

Hur såg taket ut och önskade paneler/åtgärder

Byts hela takmaterialet ut

Vilka lagrum strider åtgärden mot

Övrigt

Slutsatser

Allmänt

- De flesta beslut som prövats är avslag av installation av solceller
 - Kommunens avslag står sig
 - Få ärenden har prövats av MÖD och/eller inte fått prövningstillstånd
 - I många fall är domar från MMD kortfattade med hänvisning till domslut från LST.
 - Man måste egentligen ha alla beslut från kommun till sista instans för att förstå
-
- De få ärenden som är beviljande bygglov har nästan alla stått sig vid prövning i högre instans. Solcellerna är inte så synliga.
 - En stod sig däremot inte; svarta solceller i ett enhetligt värdefullt område. Stöd i ÖP men inte några speciella bestämmelser i DP. MMD P 3714-20.

Slutsatser

Lovplikt

- Flera domar prövar aktivt lovplikten. Att installera solceller på särskilt värdefulla byggnader eller i sådana områden bedöms som en väsentlig fasadändring enligt PBL 9 kap 2 3c § **Inget överprövat ärende säger att lov inte krävs. Även en ringa förändring är väsentlig.**
- Behövs inte utökad lovplikt i detaljplaner eller områdesbestämmelser
- Kan inte ses som tidsbegränsad åtgärd

Genom att upprätthålla bygglovskravet för solcellspaneler på byggnader som omfattas av förvanskningsförbudet i 8 kap. 13 § PBL har lagstiftaren gjort en avvägning mellan klimatintresset och intresset av att värna kulturhistoriskt värdefulla miljöer. MMD P 544 Göteborg

Domstolen delar underinstansernas bedömning att området är ett sådant särskilt värdefullt område som avses i 8 kap. 13 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. **Det innebär att det finns ett krav på bygglov för att montera solcellspaneler enligt 9 kap. 3 c § andra stycket 2 PBL.** MMD P 853-23 Falun

Länsstyrelsen bedömer att den aktuella installationen av solceller innebär att byggnadens yttre utseende avsevärt påverkas. Den omständigheten att solcellerna enkelt kan monteras ned samt att monteringen av solcellspaneler varken skadar byggnaden eller fasaden påverkar inte denna bedömning. Åtgärden kan därmed vara bygglovspliktig enligt 9 kap. 2 § första stycket c PBL.

I 9 kap. 3 c § PBL görs undantag från det krav på bygglov som följer av 9 kap. 2 § första stycket 3 c samma lag. Undantaget innebär att det inte krävs bygglov för att på byggnad montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form, även om byggnadens yttre påverkas avsevärt. **Detta undantag gäller emellertid inte bl.a. om åtgärden vidtas på en byggnad eller inom ett byggnadsområde som avses i 8 kap. 13 § PBL.** MÖD P 428 Örebro

Slutsatser

Vad ska prövas?

- Inte klimat och energi utan hur åtgärden påverkar byggnaden och områdets värden och karaktärsdrag. Underlaget måste därför vara adekvat för den prövningen MÖD 10501-19 mfl
- Fasadändring. I de flesta fall är det svarta paneler på rött takmaterial men även svart på svart förekommer.

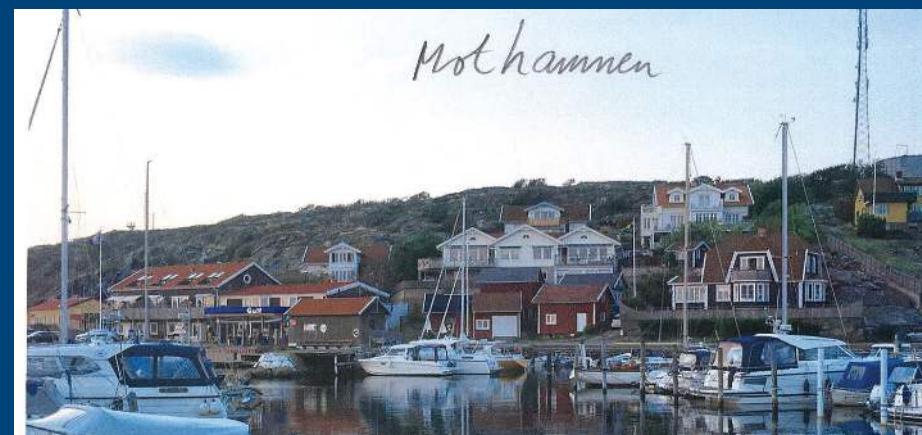
Vilka faktorer kan påverka utfallet?

- Detaljplan eller områdesbestämmelser som anger ett specifikt material.
- Detaljplan eller områdesbestämmelser som anger att byggnadens exteriör inte får förändras etc.
- Men i många ärenden finns inga särskilda bestämmelser i detaljplanen

- I de flesta fall ligger byggnaden i ett värdefull område tex riksintresse eller utpekat kulturmiljöområde
- Annat underlag tex byggnadsinventering, kulturmiljöprogram, riksintressebeskrivning som tydliggör vikten av visst takmaterial eller utseende
- Byggnader som är värdefulla kopplade till värden med hög arkitektur och ålderdomlighet
- Byggnadens synlighet i stads- och landskapsrummet
 - Svarta paneler ger blanka ytor på ett svart papptak
 - Taksiluett, synliga branta tak
 - Ålderdomliga byggnader
- Områden med homogena takmaterial och kulörer
- Kumulativa effekter
- Även yngre byggnader som inte har ett eget värde men som ingår i en helhet

Sankt Knut 4 Foto från korsningen Pålsjövägens
förlängning/Professorsgatan.

Lund, Kalmar, Öckerö
och Avesta

Marstrand, Örebro